

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU' NUN
7/45875 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Çinli otomotiv firması BYD ile Bakanlığınız arasında Manisa'da yaklaşık 1 milyar dolar değerinde, yıllık 150 bin araç kapasiteli bir üretim tesisi kurulmasına yönelik yatırım anlaşması imzalandığı Temmuz 2024'te kamuoyuna duyurulmuştu. Bu süreçte firmaya henüz yatırım taahhütlerini yerine getirmeden gümrük vergisi muafiyeti gibi ciddi avantajlar ve teşvikler sağlandığı basına yansımıştır.

Konuya ilişkin olarak 21.10.2025 tarihinde tarafımdan verilen (7/35043 Esas Numaralı) yazılı soru önergesine, Bakanlığınızca 03.11.2025 tarihinde verilen cevapta; BYD'nin Türkiye yatırımının stratejik öneminden bahsedilmiş, projenin "mevcut teşvik mevzuatımızın çizdiği sınırlar dâhilinde desteklendiği" ve "proje takvimi ile firmanın sorumluluk ve taahhütlerinin tanımlandığı" ifade edilmiştir. Ancak somut yaptırımlar, sağlanan vergi muafiyetlerinin tutarı ve olası bir vazgeçme senaryosuna dair sorularımız geçiştirilmiştir.

Gelinen noktada, Haziran 2026'da BYD Başkan Yardımcısı Stella Li tarafından yapılan resmî açıklamada, Türkiye'deki üretim tesisinin kurulum sürecinin tamamen durdurulduğu ve şirketin birinci önceliğinin Macaristan olduğu açıkça ilan edilmiştir. Anlaşmanın üzerinden uzun süre geçmesine rağmen Manisa'daki sahada hiçbir altyapı veya inşaat faaliyetine başlanmamış olması, Bakanlığınızın yürüttüğü sürecin başarısızlıkla sonuçlandığını ve yerli otomotiv pazarında haksız rekabete yol açıldığını ortaya koymuştur.

Bu bağlamda;

Soru 1- Kasım 2025 tarihli cevabınızda "proje takvimi, firmanın sorumlulukları ve taahhütleri tanımlanarak devlet desteklerinden yararlandırılmaktadır" ifadesi yer almaktadır. BYD firması, Haziran 2026 itibarıyla Türkiye yatırımını askıya aldığını ve somut bir takviminin olmadığını ilan ettiğine göre, sözleşmede tanımlanan "proje takvimi" ve "firma taahhütleri" ihlal edilmiş midir?

Soru 2- BYD'nin yatırımdan vazgeçerek önceliğini Macaristan ve Avrupa'daki diğer atıl fabrikalara kaydırmasının Bakanlığınız tarafından tespit edilen somut gerekçeleri nelerdir? Çin menşeli araçlara yönelik ek mali yükümlülüklerden muaf tutularak pazarda ayrıcalık kazanan bu firmanın Türkiye'yi sadece bir basamak olarak kullanmasını engelleyecek hukuki bir tedbir alınmış mıdır?

Soru 3- Temmuz 2024'ten yatırımın askıya alındığı Haziran 2026 tarihine kadar geçen yaklaşık 2 yıllık sürede; BYD firmasının Türkiye pazarında gümrük vergisi muafiyeti, ÖTV avantajı veya diğer yatırım teşvikleri sayesinde elde ettiği toplam maddi menfaat (Türkiye Cumhuriyeti'nin almaktan vazgeçtiği vergi miktarı) ne kadardır?

Soru 4- Bir önceki önergemizde sorduğumuz ancak Bakanlığınızca yanıtlanmayan hayati soru geçerliliğini korumaktadır: BYD'nin taahhütlerini yerine getirmeyerek yatırımdan vazgeçmesi sebebiyle, bugüne kadar yaptığı araç satışlarından sağladığı haksız vergi avantajları ve muafiyetler, gecikme faiziyle birlikte firmadan geriye dönük olarak tahsil edilecek midir?

Soru 5-Mevcut teşvik mevzuatı ve "Proje Bazlı Destek Verilmesine Dair Karar" kapsamında, taahhüt edilen 1 milyar dolarlık yatırımı yapmaktan vazgeçen BYD firmasına uygulanacak olan hukuki ve cezai yaptırımlar nelerdir? Sözleşmede bir cezai şart belirtilmiş midir? Belirtildiyse bunun miktarı nedir?

Soru 6- BYD'nin Manisa'da fabrika kuracağı beklentisiyle yatırım ve üretim planlaması yapan, Bakanlığımızın cevabında da "güçlü tedarik bağlantıları kurulacağı" belirtilen yerli otomotiv yan sanayi üreticilerimizin ve parça tedarikçilerimizin uğradığı zararlar nasıl tazmin edilecektir?

CEVAPLAR:

Bilindiği üzere, elektrikli araçların gelişimi ve dijital teknolojilerin yaygınlaşması ile otomotiv sektöründe büyük bir dönüşüm yaşanmaktadır. Sektörün bu dönüşüme adapte edilmesi ve doğabilecek fırsatların değerlendirilmesi, sektöre yönelik politikalarımızın odağında yer almaktadır. İçten yanmalı araçlarda olduğu gibi yeni gelişen elektrikli araçlarda da ülkemizin dünyanın önde gelen üretim üslerinden biri haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda, Bakanlığımız ve Hükümetimiz tarafından çok boyutlu bir strateji benimsenmiştir. Ülkemizde üretilen katma değer artırılması, endüstrinin dönüşümünün hızlandırılması ve elektrikli araçlar alanında doğan fırsatın değerlendirilmesi için hayata geçirilen Togg projesi, bu stratejinin en önemli ayağını oluşturmaktadır. Togg projesi, Bakanlığımızın devam eden destekleri ve tüketicilerin teveccühü ile hedefleri doğrultusunda ilerlemektedir. Bununla birlikte, mevcut üreticilerin yeni model geliştirmeleri, kapasite artışları, Ar-Ge faaliyetleri ve yeni nesil araç yatırımları Bakanlığımız tarafından güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Mevcut üreticiler tarafından devreye alınan yeni nesil araç yatırımları, uygulanan bu politikanın etkinliğini ve somut neticelerini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, elektrikli araçlar alanında teknoloji ve üretim yetkinliğine sahip uluslararası oyuncuların yatırımlarının ülkemize çekilmesine de ulusal hedeflerimize ulaşma bakımından stratejik bir önem verilmektedir. Bu kapsamda da çeşitli küresel markaların ülkemizde üretimlerine yönelik çalışmalar kararlılıkla yürütülmektedir.

BYD'nin Manisa'da gerçekleştirmesi hedeflenen yatırım projesi, ülkemizde yeni nesil araç üretim kapasitesinin artırılması amacıyla, yatırımlara proje bazlı destek verilmesine dair teşvik mevzuatımızın çizdiği sınırlar dâhilinde; yatırımın niteliği, asgari şartları, proje takvimi, firmanın sorumlulukları ve taahhütleri tanımlanarak destek kapsamına alınmıştır. Yatırımın öngörülen şekilde tamamlanmasına ilişkin olarak yatırım teşvik mevzuatının öngördüğü çerçevede izleme ve denetim faaliyetleri ile gerekli idari işlemler, Bakanlığımızca eksiksiz olarak yerine getirilmektedir.

Teşvik sistemimiz kapsamında desteklenen yatırımların öngörülen şekilde tamamlanmaması durumunda, sağlanan teşviklerin geri ödenmesine yönelik hususlar ile yatırımcılara uygulanacak diğer müeyyideler ise mevzuatımızda düzenlenmiştir. Bu müeyyideler, bahse konu yatırım için de geçerlidir. Bununla birlikte, tüm süreçlerde kamunun hak ve menfaatleri güçlü şekilde teminat altına alınmıştır.